

צה"ל - בית היוצר של אומה לוחמת ויוצרת

דברים שנאמרו בכנס קצינים
שהתקיים ב-5 במרס 1959

לפני עשר שנים, בשנת 1949 הוכנס לכנסת חוק שירות הביטחון שעל יסודו אורגן צה"ל כפי שהוא היום. היו אז חברי כנסת שחששו לקיום צבא קבע, באשר צבא טבוע כביכול בטבע של קרייריסם, בטלה, התהדרות, נחשלות, שמרנות מקודשת, פשיסם ועוד פגעים נוראים מסוג זה רחמנא לצלן. לא הייתי שותף לתפיסה זו. בהסבירי את הצעת החוק קבעתי שעל צבאנו, על צה"ל, להיות בית היוצר של אומה חלוצית, לוחמת ויוצרת, זקופת גו, עטורת גבורה ואמונת-חזון. "יש גם לעמים מתוקנים אחרים - אמרתי אז - צבאות שאין להתבייש בהם. ואיני יודע כל סיבה מדוע לא יהיה צבאנו מן הטובים שבכל הצבאות, אם לא הטוב שבהם. אם נרצה - לא יבצר מאתנו הדבר, ונקים צבא שיהיה לגאון ולתפארת, למעוז מבטחים למדינת ישראל המחודשת".

תקווה זו שהבעתי לפני עשר שנים נתקיימה במידה לא מעטה. הצבא היה בית הספר הגדול ביותר בישראל, ועשרות אלפים צעירים בתוכו קיבלו חינוך יסודי ותיכוני. הוא היה כור המצרף והמיזוג העלייה, והרס מחיצות עדות ושבתים, ובסגל הפיקוד נמצאים קצינים מכל ארצות הגולה. צה"ל חפשי ממארת הפיצול והפילוג שירש העם בישראל מעברו הגלותי. בצה"ל נפגשים ילידי הארץ ויוצאי ארצות הגולה על יסוד של שוויון גמור. העולים שבאו אלינו מארצות שבהן היהודים היו מושפלים, מדוכאים ונעלבים - בנייהם המשרתים בצה"ל נהפכים ליהודים גאים המכבדים עצמם, בוטחים בכוחם ויודעים ערכם. צה"ל חניך אלפי צעירים להתיישבות חלוצית והקים יישובים חלוציים על הגבולות בגליל, על-יד רצועת עזה, בפרוזדור ירושלים, בחבל לכיש, בדרום, בנגב. צה"ל הוא הגוף היחיד בעם שאין חולקים עליו, שאין בו מחיצות וניגודים. וכשם שמדינת ישראל מלכדת כל היהדות בגולה בעבודות אהבה וגאון, כך מלכד צה"ל את העם בישראל לכל מפלגותיו וקרעיו. שליחי צה"ל שביקרו במרכזי היהדות מעבר לים, באמריקה או באירופה, העלו את ההכרה העצמית והגאוה היהודית של הקיבוצים היהודיים בארצות ביקוריהם, - - -

ובעמדנו עכשיו על סף התחדשות העלייה ממרכזי-יהדות שנותקו מאתנו עשרות שנים, על צה"ל להיות מעין-השראה בעם לקליטת עולים, להשרשתם בעבודה ובאדמת המולדת בתרבות העברית ובחזון האחוה היהודית והשלום הבינלאומי - ולהעמיד גם ביישוב הוותיק וגם ביישוב החדש האמונה בכוחו ובצדקתו ובכלכלתו שרק עליהם תיכון עצמאותו האמיתית.

ישראל היא כמעט המדינה היחידה בכל רחבי האזור, הקרוב והרחוק, גם באסיה המערבית וגם באפריקה הצפונית, שבה הצבא אינו גורם פוליטי פנימי, אם כי כל חייל רשאי להשתייך לכל גוף וארגון חוקי במדינה, אולם הצבא ככוח ביטחון רואה עצמו אך ורק כזרוע הביצוע של המוסדות הנבחרים של האומה ורק הם קובעים מה יעשה ומה לא יעשה. בנדון זה הוא דומה לצבאות של כל העמים המתוקנים והדמוקרטיים בעולם. אולם כשם שעם ישראל לא די לו שיהיה ככל העמים, והוא נתבע לטפח ביתר שאת עליונותו הרוחנית, כך אין צה"ל יוצא ידי חובתו בהיותו מעוז הביטחון של המדינה בלבד, אלא שומה עליו להיות למופת לעם ברוחו החלוצית. יש משמעות עמוקה לכל מלה בשמו של צה"ל: צבא פירושו בטחון המדינה, זאת אומרת כושר-לחימה ועוז-רוח. הגנה - פירושה רוח ההתנדבות החלוצית שעליה הושתת ארגון ההגנה מימי "השומר" ועד קום המדינה. לישראל - פירושו מסירות ונאמנות למשימות ההיסטוריות של המדינה - קיבוץ גלויות ובניין המולדת. זאת אומרת: קליטת העלייה וישוב השממה. הרעיון שהונח ביסוד נח"ל חייב להיות בסיס חינוכי חלוצי של הצבא כולו. השירות לעם אינו זמני - אלא שלחות חיים. בגמר השירות היסודי בצבא לא מסתיים שירות-ההתנדבות בעם.

כלפי חוץ על צה"ל להיות כוח מרתיע - כלפי פנים על צה"ל להיות רוח מרקיע - על צה"ל להרתיע אויבנו בגבורתו ובכושר לחימתו המנצחת. ועל צה"ל להרקיע עמנו במופתו האישי ובשאר-רוחו החלוצית.